

Aktuálně.cz, 16. 4. 2021

Přes 500 dní se o ní mluví. Teď je změna exekucí schválena, mnozí experti se ale děsí

Poslanci schválili novelu exekučního řádu, která po 20 letech vnáší jiná pravidla do procesu vymáhání dluhů. Dokument však během putování parlamentem doznal takových změn, že je z něj řada poslanců i odborná veřejnost zděšena. Nyní míří do Senátu. Ten navrhne zřejmě ještě další změny. Co tedy nyní zákon nově obsahuje?

O nutnosti změn v exekučním řádu se mluví už dlouho, první čtení novely bylo ve sněmovně 6. listopadu 2019. Dnes poslanci ve třetím čtení novelu, která mezitím doznala různých změn, schválili. Řada z nich ale po skončení hlasování uvedla, že je zděšena výsledkem. Někteří uvedli, že nyní doufají, že Senát navrhne důležité změny a o novele se bude ve sněmovně znovu hlasovat.

Nyní tak novela počítá pouze s menšími změnami. Budou se například zastavovat dlouholeté bezvýsledné exekuce. Předloha zavádí šestiletou lhůtu, po jejímž uplynutí by exekutor musel bezvýslednou exekuci zastavit. Věřitel by postup mohl odvrátit zálohou na náklady řízení. Bezvýsledná exekuce by ale mohla trvat nejdéle 12 let. Vláda původně navrhovala základní tříletou lhůtu a maximální délku exekuce 12 let.

"Nepodařilo se efektivně vyřešit historickou zátěž v podobě milionů nevymahatelných exekucí. Odbřemenění systému bude velmi omezené a s velkým časovým zpožděním několika let," kritizuje současnou podobu Radek Hábl, autor Mapy exekucí.

Podle něj, přestože poslanci schválili některé pozitivní změny, promarnili příležitost na ukončení lukrativního byznysu s exekucemi, který tak může zatím nerušeně pokračovat dál.

Na dluhy z minulosti míří dva schválené poslanecké návrhy. Dlužníkům vůči státu a dalším veřejným institucím by stačilo v exekuci splatit jistinu a uhradit 750 korun na náklady řízení. Budou se také zastavovat dlouhodobě bezvýsledné exekuce s jistinou do 1500 korun. Věřitelé získají část pohledávky zpět od státu ve formě daňové úlevy a exekutorům stát uhradí část výdajů spojených s vymáháním peněz.

Novela částečně omezuje zabavování movitých věcí u důchodců, tělesně postižených lidí a u dluhů z dětství. Dlužník by mohl odvrátit prodej movitých věcí také v případě, že bude nad rámec zákonných srážek z příjmu dobrovolně hradit 1500 až 6000 korun v závislosti na výši příjmu.

"Díky polidštění mobiliárních exekucí už nebude možné vytvářet psychologický nátlak na dlužníka při zabavování majetku a nastaví se systém pravidelných regulovaných měsíčních splátek," vysvětluje Radek Hábl a chválí ještě další drobné změny podobně jako Daniel Hůle z Člověka v tísní.

"Jsme spokojeni s návrhem milostivého léta, který v případě jednorázového zaplacení dlužné jistiny veřejnoprávnímu věřiteli odpustí dlužníkovi dluhy na příslušenství. Dále problém se starými a nemravnými pohledávkami řeší návrh na ukončení nevymáhaných exekucí do 1500 Kč, který zároveň snižuje náhrady exekutorům - dojde tedy ke zrušení dluhu, nejen zastavení exekucí," vyjmenovává Hůle.

Důležité je podle něj také to, že exekutor má povinnost nahrávat veškerou komunikaci jeho a jeho zaměstnanců s dlužníky. Dlužník má také nově nárok na zaslání celého exekučního spisu na datovém nosiči. Nedostupnost informací totiž často znemožňuje efektivní pomoc.

Radek Hábl i další odborníci spoléhají na Senát, že do novely doplní komplexní odbřemenění systému od milionů nevymahatelných exekucí z minulosti a hlavně zavedení principu teritoriality, který by řešení dluhů posunul dál a zjednodušil. Kdy se ale novela k senátorům dostane, zatím není jasné.

"Zrušení obchodu s dluhy a zavedení pravidla teritoriality a systému 'jeden dlužník - jeden exekutor' je naprostá nutnost. Zjednodušila by se tím komunikace pro věřitele i pro dlužníka. Jediný exekutor bude určovat pořadí splácení dluhů, zaměstnavatelé by měli méně administrativních povinností a tím by se zvýšila i jejich ochota zaměstnávat zadlužené lidi. Zamezilo by se tím, aby zadlužení lidé propadali do šedé ekonomiky, a umožnilo by se jim splácet své dluhy a vracet se k běžnému životu," říká Iva Kuchyňková, koordinátorka pro sociální oblasti Charity Česká republika.

Podle ní bez nastolení těchto podmínek je velmi obtížné pomáhat zadluženým lidem k návratu do normálního života. "Ti, kdo se dostanou do exekuční mašinérie, nemají za současného stavu mnoho šancí bez pomoci se zorientovat v tom, kolik a kterému exekutorovi dluží, je pro ně obtížné kvůli vysoké administrativní zátěži udržet si či získat zaměstnání. Stávají se tak nekonečným předmětem obchodu s chudými lidmi," doplňuje Iva Kuchyňková.

"Pokud by platila teritorialita - nedalo by se již kšeftovat se zakázkami na vymáhání dluhů," uvedl také Věnek Bonuš z Rekonstrukce státu.

Na nutnost zavedení teritoriality upozornily také tři desítky podnikatelů, odborníků z různých oborů a zástupců neziskových organizací v dopise stranám ODS a ANO. "Vyzýváme, abyste důkladně zvážil podporu předložených návrhů a podpořil alespoň kompromisní řešení zavádějící princip '1 dlužník - 1 exekutor'," stojí v dopisech.

Mezi podepsanými jsou například bývalá ústavní soudkyně a senátorka Eliška Wagnerová, podnikatelé Zbyněk Frolík či Ondřej Krátký, sociolog Daniel Prokop, rektorka Mendelovy univerzity a šéfka důchodové komise Danuše Nerudová, ekonomové Štěpán Jurajda či Filip Pertold, zakladatelka sítě mateřských center Rut Kolínská, režisér Vít Klusák či textař Michal Horáček.

Někteří jiní odborníci ale zase před zavedením teritoriality varovali, protože by podle nich došlo ke snížení vymahatelnosti práva věřitelů.

"Velcí věřitelé by přestali exekučně vymáhat, protože by se jim to v novém systému jednoduše nevyplatilo. Místo toho by se vrátili k modelu vymáhání prostřednictvím inkasních agentur neboli vymahačů. Asi není třeba připomínat, že tento posun je nebezpečný především pro samotné dlužníky. V současnosti, kdy si každý věřitel může exekutora zvolit sám, je tržní prostředí motivuje pracovat co nejefektivněji," uvedl Jan Slanina, legislativní expert České leasingové a finanční asociace (ČLFA).

Exekutorská komora ČR poslala Aktuálně.cz vyjádření, ve kterém označila novelu za plnou chyb, které v praxi přinesou mnoho problémů. "Nyní se připravíme na jednání v Senátu, který do toho ještě může zasáhnout. Nicméně stále platí naše přesvědčení, že nejlepším řešením, by bylo vytvoření zbrusu nového moderního exekučního řádu," uvedla komora.

Sněmovna přijala některé další drobnější změny, například zákaz zabavovat příplatky a příspěvky ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem a k ocenění účastníků národního odboje.

Na konci minulého roku bylo v Česku vedeno 4,33 milionu exekucí. Průměrná celková částka, kterou zadlužený musel splácet, dosahovala bez úroků 441 200 korun. Vyplynulo to z údajů Exekutorské komory. Podle expertů na dluhovou problematiku se situace může v příštích letech kvůli dopadům epidemie a koronavirové krize zhoršovat.

V souvislosti s exekucemi se mluví ještě o takzvaném chráněném účtu pro dlužníky. Zvláštní bankovní účet by měl zabránit případné neoprávněné exekuci nezabavitelných peněz. Žádat o něj bude možné od července.

Přes 700 tisíc Čechů v exekuci

- Podle údajů Exekutorské komory mělo loni v listopadu exekuci 719 503 lidí.
- Exekucí bylo 4,33 milionu.
- Zadlužený musel v průměru splácet bez úroků a poplatků 441 200 korun.
- Od loňského února se suma zvedla o 69 300 korun.
- Podle expertů na dluhovou problematiku se situace může v příštích letech kvůli dopadům epidemie koronaviru zhoršovat.

Kateřina Hovorková

<https://zpravy.aktualne.cz/finance/500-dni-to-trvalo-nyni-jsou-nova-pravidla-exekuci-na-svete-o/r~858133449e9b11ebb234ac1f6b220ee8/>